

JAARLIJKS CONGRES – WERKEN MET MIGRANTEN EN VLUCHTELINGEN – EDITIE 2022

12 mei 2022

Jaarbeurs Utrecht

Het landelijk congres over het werken met migranten en vluchtelingen staat dit keer in het teken van begeleiding van behandeling van psychische problematiek bij mensen met een migratieachtergrond.

Elke dag nemen overal ter wereld mensen de moeilijkste beslissing in hun leven. Zij besluiten hun huis te verlaten in de hoop elders een beter leven te kunnen leiden. Deze mensen zijn niet zelden op de vlucht voor ernstig traumatiserende situaties als oorlog of vervolging. Ook het vluchten zelf, vaak onder beangstigende omstandigheden en uitgeleverd aan mensensmokkelaars, kan complexe psychische problematiek tot gevolg hebben.

Maar hoe ervoor te zorgen dat vluchtelingen en migranten in Nederland de juiste behandeling en begeleiding krijgen? Wat maakt het stellen van een juiste diagnose zo bijzonder? Hoe hun veerkracht en flexibiliteit te vergroten? Hoe om te gaan met problemen op het vlak van gezinshereniging? Wat is specifiek aan hulpverlening aan vrouwelijke migranten? Hoe om te gaan met migranten en vluchtelingen en een licht verstandelijke beperking? Welke werkzame (preventieve) interventies zijn beschikbaar om delinquentie onder migranten aan te pakken?

Op deze en andere vragen gaan vijf high profile sprekers in tijdens dit jaarlijks congres. Naast het delen van kennis voortkomend uit wetenschappelijk onderzoek, volgen ook concrete handreikingen voor de praktijk.

Doelgroep

Deze bij- en nascholingsdag is gericht op hbo- en academisch opgeleide hulpverleners en begeleiders die in hun werk te maken hebben met behandeling en begeleiding van migranten en vluchtelingen.

Leerdoelen

- Bijzonderheden van behandeling van psychische problematiek bij mensen met een migratie achtergrond
- Stresstaal als middel om klachten en stoornissen van immigranten, vluchtelingen en expats beter te begrijpen
- Inzet van transculturele- en systeemvaardigheden bij de behandeling van mensen met een migratie-achtergrond
- Omgaan met gezinshereniging bij vluchtelingen

- Hulpverleners aan vrouwelijke migranten en vluchtelingen
- Werken met mensen met een migratieachtergrond en een (LVB-)beperking
- Werkzame (preventieve) interventies voor het werken met delinquentie onder migranten

Programma

09.15 uur Registratie en ontvangst met koffie en thee

10.00 uur Opening congres door dagvoorzitter Dr. Guido van de Luitgaarden

10.15 uur Prof. Dr. Mario Braakman - Psychische problematiek bij mensen met een migratie achtergrond

11.10 uur Dr. Carl H.D. Steinmetz - Stresstaal als middel

12.05 uur Pauze

12.20 uur Prof. Dr. Rolf Klever - Inzet van transculturele- en systeemvaardigheden

13.15 uur Lunchbuffet

14.00 uur Deelsessies

Deelsessie 1A Drs. Elize Smal - Omgaan met gezinshereniging bij vluchtelingen

Deelsessie 1B Dr. Indra Boedjarath - Hulpverlening aan vrouwelijke migranten en vluchtelingen

15.00 uur Pauze

15.30 uur Deelsessies

Deelsessie 2A Drs. Eric Jongman - Werken met mensen met een migratieachtergrond in combinatie met LVB

Deelsessie 2B Jennet Ahbouk MSc. - Werkzame (preventieve) interventies bij delinquentie onder migranten

16.30 uur Afsluiting

17.00 uur Einde

Deelnemers krijgen 30 dagen de tijd om de videopresentaties van de gemiste deelsessies on demand te volgen. Dit betreft een verplicht onderdeel om in aanmerking te komen voor het bewijs van deelname en het bijschrijven van de toegekende accreditatiepunten.

Sprekers

Dr. Guido van de Luitgaarden

Bijdrage: Dagvoorzitter

Guido van de Luitgaarden is opgeleid als sociaal-pedagogisch hulpverlener en werkte in die hoedanigheid onder meer in het sociaal-cultureel werk. Hij was gedurende 16 jaar als senior onderzoeker en docent werkzaam bij Zuyd Hogeschool, lectoraat Sociale Integratie. Guido promoveerde aan de University of Salford (VK) op een proefschrift over oordeels- en besluitvorming bij vermoedens van kindermishandeling. Sinds 2006 is hij verbonden aan het Euregionaal Congresburo en het Centrum voor Educatie en Supervisie. Daarnaast is hij echtgenoot en (pleeg)vader. Ook is hij voorzitter van de Raad van Toezicht van het Steunpunt Mantelzorg Zuid.

Prof. Dr. Mario Braakman

Bijdrage: Psychische problematiek bij mensen met een migratieachtergrond

Mario Braakman is psychiater, psychotherapeut en cultureel antropoloog. Hij verrichtte antropologisch veldwerk onder Maya indianen in Yucatan, Mexico en studeerde cum laude

af als antropoloog. Na het behalen van zijn artsdiploma begon hij met zijn opleiding tot psychiater en was hij tien jaar lang hoofd behandeling van een gespecialiseerde psychiatrische kliniek voor asielzoekers en vluchtelingen van het latere Pro Persona. Sinds 2007 is hij hoofdopleider psychiatrie van Pro Persona en in 2013 promoveerde hij op een onderzoek naar het vaststellen van de diagnostische validiteit van het concept 'psychotische posttraumatische stress stoornis' bij vluchtelingen. Daarnaast is Mario psychiater van een transcultureel psychiatrisch behandelteam en verricht hij second opinions bij migranten en vluchtelingen met psychiatrische problematiek. Gedurende zijn gehele carrière verrichtte hij Pro Justitia rapportages en momenteel uitsluitend gespecialiseerde rapportages bij onderzochten met een migratie-achtergrond. Tevens is hij als hoogleraar transculturele forensische psychiatrie verbonden aan de Tilburg University.

Diagnostiek en behandeling van psychische problematiek van mensen met een migratieachtergrond verschilt in een aantal opzichten van die van autochtonen. Andere gewoonten, gebruiken, omgangsvormen en een ander type therapeutische relatie zijn slechts enkele voorbeelden die hiermee te maken hebben. Verschillen in culturele achtergrond kunnen accurate diagnostiek en adequate behandeling dan ook in de weg staan. Mario Braakman legt in deze inleiding uit dat het gemis van een gemeenschappelijke culturele basis een grote hindernis kan zijn voor een effectieve werkrelatie en welke handvatten voor de praktijk aanwezig zijn om hier adequaat mee om te gaan.

Dr. Carl H.D. Steinmetz

Bijdrage: GGZ extended family behandelingen bezien vanuit Niet-Westerse stresstalen

Carl studeerde psychologie aan de Universiteit Leiden en promoveerde aan de Universiteit Utrecht. Hij richt zich op het bevorderen van tolerantie en rechtvaardigheid vanuit het kennisdomein van de (transculturele) psychologie/ therapie en victimologie vanuit zijn organisatie Expats & Immigrants.

In deze plenaire presentatie onder leiding van Carl H.D. Steinmetz wordt ingegaan op de inzet van niet-westerse stresstalen en cliënten behandelen via hun eigen Extended Family. Via niet-westerse stress talen en de inzet van de Extended Family kan de GGZ het volgende bereiken:

- Een betere diagnose die ook een culturele verklaring voor 'de ziekte' bevat.
- Een onderhandelingsmodel met cliënt en haar/ zijn familie (in het bijzonder enkele sleutelfiguren).
- Afstemmen over de behandelaanpak met cliënt en zijn/ haar familie (lees haar/ zijn sleutelfiguren).
- Deze aanpak is innovatief en is bedoeld voor immigranten, vluchtelingen en expats met geestelijke en lichamelijke klachten.
- Deze aanpak bestaat in Canada aan de McGill Universiteit.
- Deze aanpak voorkomt uitval van cliënten.

Aan de hand van verhalen en filmfragmenten staat Carl garant voor een boeiende interactieve bijdrage.

Prof. Dr. Rolf Kleber

Bijdrage: Transculturele- en systeemvaardigheden

Rolf Kleber is als emeritus-hoogleraar 'Psychotraumatologie' verbonden aan de afdeling Klinische Psychologie van de Universiteit Utrecht en aan Arq National Psychotrauma Centrum. Hij is tevens voorzitter Stichting BoPP (BIG Opleidingen voor Psychologen en

Pedagogen) Midden Nederland. Rolf Kleber heeft cultuur- en godsdienstpsychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen gestudeerd, is gepromoveerd aan de Universiteit van Amsterdam, heeft gewerkt aan de University of California, Irvine, en is gezondheidszorgpsycholoog. Rolf Kleber houdt zich bezig met onderzoek en onderwijs omtrent de gevolgen van schokkende ervaringen, zoals geweld, ongevallen, oorlogen en rampen, en interventies ter voorkoming van gezondheidsproblemen en ter bevordering van normale verwerking. Speciale aandacht heeft hij geschonken aan culturele aspecten bij de verwerking van schokkende gebeurtenissen. Op dat terrein heeft hij onderzoek verricht in Bosnia & Herzegovina, Portugal en Indonesië.

Hoe kunnen transculturele en systeemvaardigheden worden ingezet bij de behandeling van mensen met een migratie-achtergrond, in een maatschappij die steeds meer divers wordt? Rolf Kleber zal vanuit een wetenschappelijke benadering concrete handvatten aanreiken voor het transcultureel en systemisch werken in de praktijk en welke vaardigheden daarvoor vereist zijn.

Drs. Elize Smal

Bijdrage: De impact van gezinshereniging

Elize Smal studeerde Sociaal Culturele Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Zij werkt als senior adviseur Gezondheid en Migranten bij Pharos.

Een vluchteling die in Nederland een verblijfsvergunning asiel krijgt, heeft recht op gezinshereniging. Dit betekent dat zijn of haar partner en eventuele kinderen naar Nederland mogen komen. Gezinshereniging is een complex proces als gevolg van slopende onzekerheid tijdens de wachttijd en/of druk van familie. Maar ook na de hereniging kunnen er spanningen ontstaan in gezinnen, omdat zij lang niet samen waren of doordat het gezinsleven in Nederland wezenlijk 'anders' is. Maar betekent dit voor de hulpverlening en hoe hiermee om te gaan?

Drs. Indra Boedjarath

Bijdrage: Hulpverlening aan vrouwelijke migranten en vluchtelingen

Indra is werkzaam als psycholoog en psychotherapeut. Haar werk richt zich specifiek op hulpverlening aan allochtonen met als specialisaties: transculturele hulpverlening, genderspecifieke hulpverlening en seksuologie. Op deze vakgebieden publiceerde ze verschillende artikelen. Ook gaf Indra colleges in transculturele hulpverlening aan de Universiteit van Leiden.

Vrouwelijke vluchtelingen zijn een kwetsbare groep migranten. Volgens (inter)nationaal onderzoek beïnvloeden zaken als trauma, gendergerelateerd en seksueel geweld, acculturatie en accumulatieve stress hun mentaal welzijn. Ook de positie van vrouwelijke migranten en vluchtelingen is vaak slechter dan bij mannen. Wat is bekend uit wetenschappelijk onderzoek, wat betekent dit voor de hulpverlening aan vrouwelijke migranten en vluchtelingen en hoe hier gestalte aan te geven in de praktijk.

Drs. Erik Jongman

Bijdrage: Werken met mensen met een migratieachtergrond en een (LVB-)beperking

Erik Jongman is psycholoog en psychotherapeut bij Spirit Jeugdzorg en De Waag. Daarvoor was hij werkzaam bij het RET Institute in New York, Behandeltehuis Harreveld en Centrum voor Orthopsychiatrie de Fjord.

Migranten krijgen soms een licht verstandelijke beperking toegedicht, terwijl het andere gedrag ook te wijten kan zijn aan de slechte omstandigheden waarin ze leven. Ook is de vraag of het gedrag echt afwijkend is, of alleen verschilt van onze normen. Maar wat maakt hulp aan mensen met een andere culturele achtergrond en een verstandelijke beperking lastig en waar moet je op letten tijdens begeleiding en behandeling? Deze vragen staan centraal in de praktijkgerichte bijdrage onder regie van Erik Jongman.

Jennet Ahbouk MSc.

Bijdrage: Delinquentie onder migranten

Jennet is forensisch gedragswetenschapper en orthopedagoog generalist. Zij is directeur en hoofdbehandelaar van Praktijk HSN. Deze organisatie biedt specialistische hulpverlening aan jongeren, (jong)volwassenen en gezinnen met een interculturele achtergrond, met aandacht voor identiteit. Daarnaast leidt HSN (jonge) professionals op om de doelgroep op een passende wijze te helpen.

In deze deelsessie gaat Jennet Ahbouk in op werkzame (preventieve) interventies die beschikbaar zijn in de aanpak en begeleiding van delinquente (jonge) migranten. Welke kennis is van belang en wat is nodig om de beschikbare interventies efficiënt en effectief in te zetten? Aan de hand van casuïstiek zullen do's and don'ts worden aangereikt voor hulpverleners en leerkrachten die met deze doelgroep te maken hebben.